

Leren complimenteren.

Door Marc Veerkamp

Een moeder loopt met haar zoontje door een volle supermarkt. Opeens graait het jongetje een zakje snoep uit een rek. De moeder legt het terug. 'Ik wil snoep!', kraait het kind. Tot twee keer toe schudt de moeder 'nee'. 'We gaan zo eten!' Het kind herhaalt zijn eis op luider toon. Dat heeft effect, zeker als het jongetje zichzelf schreeuwend tegen de grond werpt. De moeder geeft wanhopig toe. Consequentie: het kind weet vanaf nu dat negatief gedrag lonend is... Een herkenbare situatie. Nu zeurt ieder kind wel eens, maar sommige kinderen vertonen wel zeer dwingend, opstandig gedrag. Ze negeren grenzen. En net als in de supermarkt wordt hun negatieve gedrag vaak 'beloond'. De Nijmeegse stichting Entréa, een samenwerkingsverband tussen de Pedagogisch Instituutschool (PI) en de Jeugzorg, zette het trainingstraject 'STOP 4-7' op. Doel: het doorbreken van de negatieve interactie tussen het kind en zijn omgeving...

Leefwereld

'Deze training is echt uniek', vindt behandelcoördinator Pien Geertse. Opvallend is bijvoorbeeld het leeftijds criterium. De training richt zich specifiek op kinderen tussen de vier en zeven jaar. Als je gedragsproblemen te laat behandelt heb je volgens Geertse 'minder goed resultaat'. En niet alleen de kinderen ondergaan een training, hun hele leefwereld wordt erin betrokken. Het traject bestaat uit drie onderdelen: een kindtraining, een oudertraining en een zogenaamde netwerktraining. Die laatste is bedoeld voor bijvoorbeeld leerkrachten, pedagogisch medewerkers, ouderbegeleiders en voogden. Zij volgen een programma dat tegelijkertijd loopt. Voor de kinderen en ouders bestaat de training uit respectievelijk tien -en elf wekelijkse sessies. Met voorbereiding en nazorg duurt het hele traject zo'n zes maanden. De netwerktraining neemt minder tijd in beslag. 'De aanpak is kortdurend, maar intensief.'

België

Ere wie ere toekomt: 'Stop 4-7' ontstond niet in Nijmegen. Het begon allemaal met een BBC-programma. 'Deze module wordt al ruim twintig jaar gegeven in het plaatsje Swindon', vertelt Geertse. 'We zagen er TV-beelden van en dachten: 'Dat hebben we in Nederland nog niet!' We werden er enorm door geïnspireerd.' Na enig onderzoek kwamen Geertse en haar collega's en kwamen in contact met de Universiteit van Gent. Daar werkte psycholoog Wim de Mey net aan een conceptversie van een draaiboek voor het programma. 'Wij hebben deze training naar Nederland gehaald', benadrukt Geertse. 'En we werken nauw samen met België.'

Complimenten

Binnen de training wordt gebruik gemaakt van gedragstherapeutische principes. 'STOP 4-7' baseert zich deels op de theorie van de Gerald Patterson. Deze Amerikaanse psycholoog wijst op de effectiviteit van positieve bekrachtiging. Geertse vat het kort samen: 'Volgens de theorie kun je ongewenst gedrag niet afleren. Het is veel krachtiger om gewenst gedrag uit te breiden. Dat vertaalt zich in de praktijk in het uitdelen van enorm veel complimenten. Oprechte complimenten, je moet het echt menen.' Maar waarmee complimenteer je zo'n dwingend, opstandig kind? Dat is een kwestie van goed kijken. 'Zodra iemand stopt met ongewenst gedrag is dat een compliment waard', vindt Geertse. 'Als je ziet dat het ook maar heel even stopt met ongewenst gedrag, is dat al een aanleiding voor een compliment. Wanneer een kind niet wil zitten, maar toch even aarzelend naar zijn stoeltje kijkt, kun je al positief reageren. Zelfs een aanzet is een compliment waard.' Gewenst gedrag wordt dus direct en zeer concreet beloond. Ongewenst gedrag wordt genegeerd. Als dat echt niet helpt wordt het gevolgd door een korte time-out of een relatief milde straf.

One way screen

Ouders komen minimaal vier keer kijken bij hun kind. Soms moeten ze wennen aan de aanpak. Een vader vond het moeilijk om continu complimentjes rond te strooien. 'Daar ben ik niet mee opgegroeid', zei hij tegen Geertse. 'Dat past niet bij mij'. Geertse probeerde hem niet te beïnvloeden. 'Iedereen moet zijn eigen stijl vinden. Hij gaf een paar complimenten per dag. Dat hielp hem verder.' Terwijl de ouders de kinderen bezoeken worden zij soms geobserveerd door de groep die de netwerktraining volgt. De 'netwerkers' zijn echter niet direct zichtbaar. In het lokaal staat een hokje. Het is voorzien van spiegelruit, maar van binnen heb je uitstekend zicht op de groep. Vanachter dit 'one way screen' wordt gekeken naar de kinderen. En soms naar hun ouders. Die voelen zich soms 'n beetje bekeken, maar uiteindelijk blijkt dat vrijwel iedereen het nut van de training inziet. De aanpak wordt zowel op school als thuis overgenomen. Ouders voelen zich vaak competent. Ook wisselen ze onderling ervaringen uit. Uit effectonderzoek blijkt dat het programma zijn vruchten afwerpt. De kinderen nemen na afloop veel meer deel aan groepsprocessen, vooral op school. En ze staan meer open voor het lesaanbod. De drift neemt af. Het effect blijft niet onopgemerkt. De training wordt inmiddels ook gegeven in plaatsen als Amsterdam, Doetinchem en Tiel. Om de naam 'STOP 4-7' te mogen voeren moet een instelling wel aan een aantal eisen voldoen. Het is een protocollaire training. En die vraagt om een gecertificeerde, opgeleide trainer. De officiële opleiding voor de training wordt gecoördineerd vanuit Nijmegen. In Vlaanderen verzorgt Wim de Mey die taak. Het volgens Geertse kundige en zéér enthousiaste Nijmeegse team trekt inmiddels met enige regelmaat het land in om mensen op te leiden. Allicht staat 'STOP 4-7' nog maar aan het BEGIN.

Met dank aan Marian Semmekrot-Roelofs.

Stop 4-7 is ontwikkeld door Pedologisch-Instituut i.s.m. Jeugdzorg in Nijmegen (stichting Entréa), Trajectum in Utrecht en de Universiteit van Gent. Meer informatie: m.semmekrot@school-pi.nl

Pittigste Project 2009

Innovatieve producten, inspirerende projecten, enthousiaste ideeën, creatieve activiteiten, bewonderenswaardige successen: er gebeuren prachtige dingen in cluster4! Om deze positieve ontwikkelingen meer voor het voetlicht te brengen looft de lvc4 eenmaal per twee jaar een prijs uit voor het meest bijzondere project of product ... kortom voor het **pittigste project!**

Uit de inzendingen is door de jury een shortlist van drie kanshebbers samengesteld. Deze worden middels een korte presentatie op de website en via emailing aan het ve gepresenteerd. De jury maakt een gemotiveerde keuze waarna de winnaar bekend wordt gemaakt op de congresdag van 15 april 2009.

Eeuwige roem!

Van het winnende project wordt een videopresentatie gemaakt, die wordt verspreid onder de leden en andere relevante organisaties. Er wordt een persbericht verstuurd en de presentatie zal op de website te zien zijn.

Meer informatie: www.lvc4.nl/read/pittigeprijs

